

2019 Avrupa Arkeologlar Birliği (EAA) Bern Bildirisi: Arkeoloji ve Demokrasinin Geleceği

Bu bildiri, 6 Eylöl 2019'da Bern'de yapılan *Yıllık Üyelik Faaliyet Toplantısında (Annual Membership Business Meeting-AMBM)* resmi olarak onaylanmış ve yürürlüğe konmuştur. Söz konusu bildiri, "Arkeoloji ve Demokrasinin Geleceği EAA 2019 Bern Bildirisi" ya da kısa şekliyle "EAA 2019 Bern Bildirisi" olarak anılacaktır. Bildirinin taslağı, 2019 yılı süresince EAA Görev Güçleri (Task Force) tarafından hazırlanmıştır.

Stable URL: <https://www.e-a-a.org/BernStatement>

Avrupa Arkeologlar Birliği (EAA) Avrupa Konseyi'ne bağlı ve katılımcı statüsü ile üyeliğe dayalı bir sivil toplum kuruluşudur. EAA üyeleri, arkeolojinin demokratik toplum yapısına katkıda bulunması temelinı meydana getiren, *Arkeolojik Mirasın Korunması Sözleşmesi'nin* (Valletta 1992) ve *Kültür Mirasının Toplumsal Değeri Sözleşmesi* (Faro 2005) çerçevesinin oluşturulmasında aktif rol almışlardır.

EAA, Avrupa'nın ülküsünün, prensiplerinin ve değerlerinin temel kaynağını oluşturan Avrupa Konseyi'nin, kültürel miras anlayışına tümüyle bağlıdır. Bunlar, Avrupa'yı barış ve iş birliğine götüren gelişim bilgisi ile geçmiş çatışma ve etkilerin ortak deneyimlerinden derlenmiştir. EAA, sayısız diğer pek çok organizasyonda da olduğu gibi, insan hakları, entelektüel ve akademik özgürlük, demokrasi, kültürel çeşitlilik ve hukukun üstünlüğüne saygı üzerine kurulu olan Avrupa'nın barışçıl ve istikrarlı toplum amacını paylaşır.

Arkeoloji, geçmişten gelen maddi kalıntıları, tarih diline çevirir. Arkeologların verilerden yola çıkarak oluşturduğu öyküler, sosyal ve politik yapılar ile şimdiki zamanda gerçekleşen eylemleri ilişkilendirir, bilgilendirir ve onları dile getirir. Arkeoloji, geçmişe ait dünyayı yeniden ayağa kaldırırken, günümüz dünyasının değer ve bilgisini yansıtır, onun sosyal ve politik değerlerinden etkilenir. Arkeoloji, geçmişini yorumlarken günümüz ve gelecek dünyanın potansiyel sosyo-kültürel koşullarına dayanır. İşte bu nedenle, birer vatandaş olarak arkeologlar, özlerinde önemli bir politik sorumluluğa sahiptirler.

Arkeologlar, insanın (fiziki, çevresel ve sosyal) koşulları hakkında ayrıntılı bir anlayış ve onun sosyal örgütlenmesine dair derin bir zaman algısı kazanmışlardır. Bu sayede arkeologlar, geleceğe dair olası gelişimsel senaryoları, gidışat ve koşulları ile birlikte ön görebilirler.

Bu profesyonel altyapıya dayanarak, politik tartışmalara dahil olmak, sosyal ve politik eylemlerin seçenek ve sonuçları hakkında bilgilerimizi ortaya koymak, diğer uzmanlar gibi bizim de vatandaşlık görevimizdir. Toplumsal sorumluluk içeren bu rolü etkin şekilde yerine getirebilmemiz için akademik özgürlük ve kurumsal bağımsızlığın sınırsız olduğu bir ortamın varlığı gereklidir. Bu özgürlük korunmalıdır. Ancak bu şekilde, demokratik kurumların karar mekanizmalarına, ifade ve düşünce özgürlüğü ve entelektüel bağımsızlık çerçevesinde, etkin ve özlü bilgi paylaşımları ile destek sağlayabiliriz. Kültürel çeşitliliğin her türüne saygı göstermek ve mümkün olan en geniş katılımı sağlamak, her demokrasi için bir turnusol testidir. Demokratik kurumlarımızdaki siyasi tartışmalar, ifade ve basın özgürlüğü üzerinde temellenir. Her ne kadar

açık bir bireysel duruş ve bakış açısını ifade ettiğinden dolayı keskin bir dil içerse de bunu çok temel bir saygı ile -eleştirel ve diğer insan haklarını da inkâr etmeden- yapar.

Tarihsel analiz yapabilme gücünü kullanarak, arkeoloji, toplumsal dönüşümlerin nasıl gerçekleştiğini ve bunların koşullarının -bir yerden kaçış, göç, savaş, sanayisizleşme, küreselleşme, dijitalleşme gibi- nelere bağlı olarak meydana geldiklerini değerlendirebilir. Arkeoloji bu bilgi birikiminden yola çıkarak, çoğulcu toplumların refahının barışçıl bir şekilde nasıl başarıya ulaşacağı konusunda yollar önerebilir. Tarihten edinilecek bu dersler, eşitlik ve farklılıkların değerini de içerir.

Kültürel miras, çeşitli yorumlara ve bakış açlarına açıktır. Bunlardan bazıları halen giderek büyüyen bölücü, tarihsel çarpıtmalara yönelmektedir. Sosyal ve etnik dışlama, insan haklarının, demokrasinin, kültürel çeşitliliğin ve hukukun ihlali ile karakterize edilebilmektedir. Arkeologlar ve kültürel miras uzmanları, entelektüel kapasiteye sahip, geçmişe dair bu tür gelişmeler ve eleştiriler üzerine fikir beyan etme görevi bulunan akademik olarak eğitilmiş kişilerdir. EAA (Avrupa Arkeologlar Birliği) bünyesindeki arkeologlar, propaganda amaçlı olarak tarihin politik kullanımını; özellikle arkeolojik sorunlar arasında, standart akademik söylemlerin dışında kalan (bilimsel tartışmalar da dahil olmak üzere), ayrıştırıcı-milliyetçi, anti demokratik, dışlayıcı ve şövenist tartışmaları, kabul etmeyeceklerdir.

Sağduyulu ve sorumluluk sahibi bir arkeoloji, açık ve demokratik bir toplum içinde bütün sosyal grupları içine alan, kendi disiplini ile modern dünyada sosyal bir ilişki kurabileceği geniş tabanlı söylemlere odaklanmış ve saygılı bir diyalog arayışındadır. Arkeoloji ile oluşturulan bilgi, erişilebilir, çeşitli, dinamik, katılımcı bir özelliğe sahiptir. Yaptığı analizler, eleştiriler ve kapsamlı olarak tartışılmış kavramlara dair düşünceleriyle arkeoloji, kendi söylemi içinde politiktir. Bu nedenle EAA, açık toplumların tartışmasız demokratik değerlerinin bütünleşme temelinde desteklenmesinin yollarını arayan politik bir duruş sergilemektedir.